

Herolden

Marts 2012

Årgang 16 Nummer 1

Særtryk

Risma på middelalder- centret

2009

Risma på middelaldercentret

Af Åsa Martinsson og Martin Eriksson

Efter sju somrar på Bornholm och Middelaldercentret blev vi äntligen medlemmar i Vennekredsen 2011. Vi hade tänkt på det i flera år. När vi nu gjorde slag i saken så måste det vara ett tecken på att vi verkligen känner oss hemma på Middelaldercentret.

Det tog lång tid för oss att komma till Bornholm den allra första gången. Gutars Bågskyttar hade rest varje sommar, de hade varit med så länge att de kunde berätta om hur det hade varit uppe vid Hammershus. De försökte i flera år intressera oss för att följa med. Men att bo i tält en hel vecka, det kunde vi bara inte tänka oss.

Men ett år sa vi: Vi följer med för att se hur det är. De lockade oss med att vi fick bo ensamma i Gutars förrådstält, inte i det stora, gemensamma sovtältet. Och det är klart att vi blev begeistrade av platsen och markeden. Så till den grad att det nu har blivit sju år i följd.

2005

Tidigt på morgonen gick färjan från Gotland till Sverige. Vi skulle hinna med kvällsfärjan till Rønne. Så färden

gick undan. När mörkret föll var vi framme och tälten skulle upp samma kväll. Vi visste på den tiden inte hur man reste ett medeltidstält, men det fanns flera vana kamrater och man kunde alltid bära något och mest av allt hålla sig ur vägen.

Det blev en vecka fylld med bågskytte, uppvisningar och prova-på-skytte. Vi hann träna in ett uppvisningsprogram, som vi också kunde använda på Medeltidsveckan där hem-

2005 långbågsSkytte

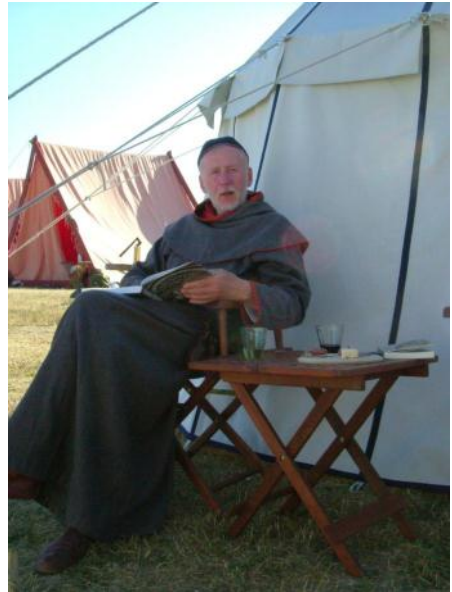
ma på Gotland. Det medeltida lägerlivet var mysigt. Vi blev bitna. Trots att det kom en hel del regn. Och en dag hade marken blivit så mjuk av vatten att tältspiken av trä lossnade och hela solsegllet höll på att blåsa iväg.

Tillbaka skulle vi! Fast då skulle det vara med ett eget tält. Och så blev det. När kyrkans barnverksamhet i Visby slutade i maj lånade vi barnlokalen. Vi hade skaffat en industrisymaskin och på tre veckor sydde Åsa en paviljong åt oss.

2006

Det andra året var intensivt. Så mycket vi gjorde på väg till Bornholm! Först deltog vi i medeltidsdagar i Jakriborg utanför Lund. Så fortsatte vi direkt till Sorø för att hålla en EDB-kurs på Vesterskovs Væveskole. När den var avklarad bodde vi några dagar i svenska Gustafskyrkan i København. Åsa skulle ha en utställning med kyrkotextil i Vår Frue kirke. Utställningen skulle sättas upp. Så följde några dagar hos vänner i Skåne och därefter färjan till Bornholm. När vi kommer fram till centret mitt på en fredag får vi vänta till kanonskottet klockan fem innan vi kan köra in för att sätta upp tältet. På kvällen anlände resten av bågskyttarna.

Det här året var det stormning av Stormansgården på programmet. Bågskyttarna skulle skjuta bluntpilar mot borgen. De hade slagit vad om att försöka träffa webbkameran i tornet, men ingen lyckades. Några bågar var emellertid så starka att pilarna gick över hela gården och två palissader. En nedfallande pil träffade en soldatklädd

2006 i tältets skugga

aktör på handen. Det gjorde ont. Det blev ett rött märke.

Senare försvarade vi Landsbyn mot inkräktare och avlossade pilar med knallskott på fiendens sköldar. Men de blev inte skrämda, utan avancerade stadigt och vi fick snabbt sätta oss i säkerhet.

2007

Det tredje året hade vi åter igen varit på Sjælland och haft en EDB-kurs. Därför reste vi det året från Køge med dagfärjan. Vi minns att den var full av barn och hundar och cyklar. Det var det här året som det var storm på Bornholm.

Inför stormen hade vi lyft in all utrustning i bilen och lyssnade så hela natten på Bornholms radio, som förkunnade att stormen var på väg. Vi tyckte att den redan var över oss. Vi

visste inte hur tältet skulle klara blåst och regn. Vi hade grävt gröfter runt tältet och förankrat det med tjugo linor. Normalt har vi åtta. Vi hade lånat en spade i ridder Martins lejr, som vi bodde granne med. Nästa år hade vi en egen spade – till glädje för dem som behövde gräva.

Det var den allra bästa platsen vi hade fått, det har vi förstått. Vi kan fortfarande peka ut: här stod tältet det år det var storm. Det var det här året som markeden hölls i två veckor. Stormen kom mitt mellan veckorna. Våra kamrater i Gutars båtskyttar kom till andra veckan, på kvällen innan stormen bröt ut. De ville att vi skulle flytta bort till dem för att göra ett gemensamt läger. Men med alla linor och en grävd gröft runt tältet vägrade vi.

Och det gjorde vi rätt i! Kamraterna satte upp sitt enorma tält på den sämsta platsen. Under natten stod regnvattnet tjugo cm inne i tältet. De grävde kanaler kors och tvärs, men utan resultat. De hade ju slagit upp tältet på den lägsta punkten av alla!

När vi satt inne i vårt tält på natten hörde vi de sju små dvärgarnas sång i stormvinden. Det var några polacker som hade givit upp alla försök att rädda sina tält och gick nu runt med spade och hacka för att hjälpa dem som ännu hade uppresta tält. Vi hörde att någon rensade vår gröft när den höll på att svämma över. När morgonen till sist kom kunde vi konstatera att tältet hade klarat stormvinden och regnet. Det var torrt inne i tältet och vi kunde börja ta in all utrustning från bilen.

2007 i väntan på stormen

På två marknadsveckor hinner man med mer än att klara av ett stormdygn. Vi minns också hur dejligt det var att krypa ner i sängen och höra sång och annat ljud på kvällen från öltältet i närheten. Man somnade gott till det ljudet. Vi minns också Annes lilla hund Nemo i ena änden av ett långt snor och Den Døde Drages lilla Rose i den andra. Vem som vallade vem begrep vi aldrig.

Ridder Martin hade väpnarskola och de ställde upp på platsen framför vårt tält. Vi hade dagligen en show framför oss och satt på första parkett. En gång hade riddarens kampgrupp klätt sig i fårskinn som en förklädnad. De bar på stegar och skulle överraska dem som försvarade Stormansgården. Gruppen hade en anförare - "en smuk pige af god familie" - klädd i herdinnedräkt och försedd med ett naturligt, yvigt skägg. Vi tror de lyckades överlista försvararna av gården.

Andra gemytliga minnen det året var sognepresten Ruth van Gilse och hennes Tiziaan som vi bjöd på medeltidsmiddag en afton. Ruth hade Martin lärt känna eftersom Københavns stift med Bornholm är vänstift med Visby.

2008

Det fjärde året var det meningen att vi skulle haft ännu en EDB-kurs på Sjælland veckan innan det var marked. Men den kursen blev inställd och vi hade plötsligt ledigt en halv vecka, och ferien var bokad. Vi frågade Niller om vi fick komma tidigare, och han sa: Välkomna, vi har en ullvecka här och det kanske passar er.

Och visst passade det oss! Det var en grupp från museet i Eindhoven i Holland som visade hur man piskade och kammade ull och spann. Kammarna var jättestora och tunga. De var gjorda för en van och stark karl, och tillverkade för yrkesmässig produktion. Åsa fick prova att kamma ull och fick nästa dag också ta en serie bilder av hur man kammade och spann, både på slända och långrock.

Det här året hade vi ett andra tält, ett verkstadstält, som Martin beställt och som han övertalat Åsa att sy. Vi hade lånat möbler av Gutars Bågskyttar, för det var första året de inte kom till markeden. Nu hade vi så mycket utrustning att det inte längre fick plats inne i bilen, så vi hade lånat en trailer. Och det var det här året som vi blev Grupp Risma.

För första året skulle vi laga all mat själva, så vi hade skaffat grytor och lånat en tripod. En kamrat som skulle göra en tripod åt oss hade inte haft tid, men lånade en av sin granne. Grannen på Gotland var professor Schönberg och hans tripod hade varit med på resan från Gotland till Konstantinopel på skeppet Krampmacken. Tripoden var en kopia från det norska Osebergs-skeppet.

Vi hade fått tältplats mitt framför porten till Stormansgården och allt vi gjorde kunde våra kamrater där hemma följa med hjälp av web-kameran i tornet. En kväll bjöd vi sognepresten i Vår Frue kirke Jesper Stange och hans hustru på medeltidsmiddag. De har sommarhus i Tegn. Martin hade träffat honom i København i maj och gjort altartjänst med honom i domkyrkan på

2008 verkstadstältet

Pinsedag. Villkoret var att Martin fick ha dansk prestekjøl på sig. Det visade sig att Jesper hade två, så det löste sig galant.

En annan kampgrupp bestod av ett antal pojkar. Det var Umbra. De hade rest den högsta flaggan av alla grupper. Peter pedellen hade hjälpt dem att gräva hålet för stången. En av umbra-medlemmarna lagade mat och det såg väldigt professionellt ut. Martin sa det till honom och fick till svar: Jag går fjärde året på kockutbildning. I övrigt var de mycket duktiga på att dricka öl. På kvällen när Stanges var hos oss kom de körande med en lastbil med ölkassar på flaket. Det mesta lastade de av, men lite blev kvar - och så körde de under stoj och glam runt hela området på en uppvisningsturné.

Vi har nu lärt oss att när man reser hem är det inte katamaranen man ska resa med. Det är de gamla båtarna som gäller, för de har en bra restaurang där man kan äta morgenmad under hela resan. Men Povl Anker är byggd på den tiden personbilarna var små, som en Volkswagen. De moderna bilarna är bredare. En gång kunde vi inte ens öppna framdörren när vi kört ombord. Åsa fick krypa ut genom bakdörren.

2009

Det femte året fick vi en plats borta vid tornerspelsarenan. Vi kunde se falkenerarna göra uppvisningar med sina falkar och ugglor hemifrån. En ungfalk kom loss och satte sig högst upp på ett av tälten. Men ugglorna var finare att se. De flög så tyst och fångade sitt byte liksom underifrån.

Våra grannar hade kylboxar som var anslutna till bilbatteriet. Det var inte så lyckat. På morgonen hade strömmen i bilbatteriet tagit slut. Mellan våra tält var det en öppning. Den försökte vi stänga med en vedstapel och med överblivna tältstänger. Men besökarna hade bestämt sig: det var där som de skulle fram, även om de måste krypa och slingra sig.

Nu hade vi en egen tripod, en kopia av den vi lånat året innan. Vi hade beställt en enkel tripod av vår smed Lydänge, men han hade lånat professors och gjorde ett barnbarn till Osebergsskeppets tripod. Vi har nu också ett eget bord och bänkar och en bandlåda att väva i. Vi börjar på allvar att visa hantverk. För första gången sover vi i en säng. Den hade vi fått låna, för ägarna hade precis fått barn och ännu kunde inte Torbjörn bo i tält. Man fick nästan ha stege för att komma upp i sängen, men det går bra att använda våra nya kistor att kliva på. Sängen är så väldigt hög, för man ska kunna förvara en fullständig rustning under den. Torbjörns mamma är en duktig fighter inom SCA.

2010

Det sjätte året hade vi lyckats få den plats som vi tycker är den allra bästa för våra tält. Men tälten stod där endast en dag. Vi måste flytta till en annan plats och många starka och duktiga händer från centret hjälpte Åsa med det. Martin parkerades i Vignolles tält med en svalkande dryck. Han hade precis innan vi reste kommit ut från hospitalet efter en hjärtåkomma. Men läkaren hade givit klartecken till att

2010 spisen

resa och att bo i tält. Vi har aldrig blivit på det klara över om läkaren visste något om medeltidscamping eller trodde det var moderna tält vi skulle slå upp. Två resor till Allinge Legestue blev det för blodprov – men då kunde vi på hemvägen köpa rundstycken till morgnmad i Tejn.

Nu börjar vår utrustning bli nästan komplett. Vi har en egen säng, inte så hög, bara så att det finns plats för ett antal banankartongen inunder för kläder och annat som inte ska få synas. Och en egen spis, så vi slipper gräva eldgrop. Och bostadstältet är fyllt med handvävda textilier.

Det här året bodde vi nästan grannar med Flerons och träffade dem en hel del. Vi hade också lärt känna Ida och Tinka något år tidigare och vi hade detta år lyckats få dem att komma till Medeltidsveckan på Gotland. Tom maskmakaren skulle också till Medeltidsveckan och vi lovade ta med hans tältstänger i vår trailer. Dumt nog lovade Martin till sist – och till Åsas förtrytelse – att också ta med några bockar. Men då kunde vi inte stänga huven till trailern. Vad skulle vi göra?

Tom hade redan åkt. Vi fick skruva isär bockarna. Det var tur att de var tillverkade av IKEA. I Visby fick Tom två högar med bräder - och en insexnyckel på köpet.

Bjørn är ibland augustinerkorherr och ibland fransiscanerbroder. Men i år klädde han sig som biskop och Martin och han gjorde en procession. Bjørn hade bokat kören, som var klädd i ordensdräkter. Men vem skulle svänga med rökelsekaret? Det var tur att vi hade Hans tennsmed. Rökelsen blev hans uppgift. Ett rökelsekar fanns och Martin hade tagit med rökelsekorn och kol. Vi gick från Stormansgården och ner till Landsbyn. Kören sjöng. Väl framme läste "biskop" Bjørn med inlevelse en latinsk text - Winnie Ille Pu.

2011

Det sjunde året gjorde vi om processionen, men utan kör, för den här

2011 mys i tältet

gången fanns det inte någon sådan grupp på plats. Men musik hade vi, för Claudia i Scherbelhaufen spelade flöjt. Och Hans svängde rökelsekaret, som vanligt.

Första veckan var solig med de vanliga härliga kvällarna, när besökarna gått för dagen och lugnet sänkt sig och

2011 regnet

middagen var färdig. Sedan kom regnet. Puggedammen fylldes med regnvatten och Hans och Bamse grävde i regnet avrinningskanaler förbi Vennekredsens stora tält. I kanalerna försade vattnet fram. Till dammen hade vattnet runnit under våra tält. Vi klarade att hålla oss torra, men de sista dagarna trängde vattnet upp genom golvpressenningen, så vi blev våta om fötterna inne i tältet. Då gav vi upp och flydde in i Stormansgården, dit alla aktörer också flyttat sin verksamhet. Där blev det ännu mer tid för Åsa att brodera på sin vävsömsdyna och den blev nästan klar. Den håller på att i vinter få en kamrat, så till sommaren har vi två nya dynor i bostadstältet.

Men regnveckan gav oss besked: Tältet klarade det här ovädret också! De stod stadigt och taken höll tätt mot

det ihållande regnet. Har det aldrig tidigare varit sådant regn på en marknad så dröjer det säkert många, många år innan det är dags igen.

Tanker

Vi har deltagit i sju somrar på markeden. Då vi började resa var det många grupper och många bodhåldere på plats. Allt efter hand som åren gått har

2011 stormansgården

det blivit allt färre tillresande grupper. Vi saknar myllret – och kanonskottet morgon och kväll. När vi letat bilder och ser mängden av tält från de första åren märker vi hur mycket vi kommit att sakna det omfattande marknadslivet och alla gruppers medeltidsliv, som fortsatte långt efter att besökarna gått hem. Eller var det då det började? Det var något alldeles speciellt att somna i tältet och höra sorlet från öltältet och grupperna runt omkring.

Vi har funderat en hel del under vintern. Om nu marknaden försvinner kanske allt färre kommer att resa till Bornholm. Vi hoppas att Vennekredsen slår upp sin tältby, som förra året, och lever ett ännu mer intensivt medeltidsliv. Vi önskar att årets middelalderträff kan locka också andra grupper, sådana som liksom vi vill bo i medeltidstält och som tycker att några vecors ferier på Middelaldercentret och Bornholm är sommarens höjdpunkt.

Herolden

Udgivet af:

Bornholms Middelaldercenters Vennekreds

Stangevej 1.
3760 Gudhjem.
Tlf. 56 49 83 19

Web-adr.: www.bmc-vennekreds.dk

Redaktion:

Ole Boyer Pedersen	56 49 81 41
Bjørn Ørding-Thomsen	56 47 01 12

Fotograf:

Sukey Brown	56 97 61 33
-------------	-------------

Ansvarshavende:

Niels Erik Rasmusen	56 49 83 19
---------------------	-------------

Herolden udkommer 4 gange om året: Ca. den 1/3, 1/6, 1/9 og 1/12

Trykt oplag ca. 200.

De 4 seneste numre kan ses af Vennekredsen på:
www.bmc-vennekreds.dk

Ældre numre kan ses på:
www.heroldisterne.dk